

A SZABADSÁGSZERETŐ EMBERNEK

Mindenki szereti a szabadságot, és mindenki szereti a szabadságszerető embert, Kukorelli Istvánt. Legalábbis ez tűnik ki abból az impozáns kötetből, amely a Gondolat Kiadó gondozásában jelent meg a Tanár Úr 65. születésnapjára. Már a kötet megvalósulásához hozzájáruló intézmények során végigtekintve is megállapíthatjuk, hogy Kukorelli Istvánnak nemcsak a szabadságszerető, hanem a hídember is állandó, eposzi jelzője lehetne. A még érthetőnek tűnő Igazságügyi Minisztérium, az Alkotmánybíróság, az Eötvös Loránd Tudományegyetem jogi kara, a győri Széchenyi István Egyetem jogi kara, és a *Károli Gáspár Református Egyetem* jogi kara mellett a Bencés Diákszövetség és a Herendi Porcelánmanufaktúra Zrt. is támogatta az ünnepi kötet megjelenését. Még inkább elámulunk, ha megpillantjuk a kötet szerzőinek névsorát. A szerkesztők, Chronowski Nóra, Pozsár-Szentmiklósy Zoltán, Smuk Péter és Szabó Zsolt bizony nagy bravúrt mutatott be a rendkívül színes és szerteágazó anyag rendezésével. Kevesen vannak manapság Kukorelli Istvánon kívül, akik képesek ilyen intézményi és személyi távolságokat hídemberként áthidalni.

Nem mehetünk el szó nélkül a könyv két további furcsasága mellett sem. Az ugyan természetes, hogy az ünnepi kötetben szerepel az ünnepelt arcképe, itt is egy igazán jól sikerült és egészen jellemző fényképét illesztettek az írások elé: a Tanár Úr éppen mosolyogva tanít bennünket a szónoki pulpitus mögül. Az azonban már fejtörést okoz, mit keres a következő lapon dr. Kukorelli István címere, hiszen mindannyian jól tudjuk, szeretett „Kukónk” egyszerű parasztyerekből lett alkotmánybíró és egyetemi tanár. A nemesség ma már szerencsére nem a vérrel, hanem a tettekkel méretik meg, és ha valaki, akkor Kukorelli István megérdemli a nemesi címert a képzeletbeli, erényekre alapozott társadalmi hierarchiában. Különféle szimbólumok (többek között mérleg és kard) és feliratok (Pax és „Ora et labora”) révén Pécsi L. Dániel próbálta meg egyetlenegy címerben egyesíteni mindazt a sokszínűséget, amelyet a Tanár Úr eddigi életműve jelent. Ha továbblapozunk, minden fejezet előtt Petrás Mária gyönyörű, vallási témájú kerámiáinak fotóira bukkanhatunk. Hálával telve jegyzem meg, hogy egy gyermekét ringató Mária a mi konyhánk falán is ott díszleleg már évek óta a Tanár Úr nászajándékaként.

E rövid recenzió nem léphet fel a teljesség igényével. Elég, ha elhiszik nekünk, hogy a magyar alkotmányjogászok színe-java kivétel nélkül szerepel a tisztelgők sorában. Már az egyes fejezetek címei, amelyek Bibó István *A szabadságszerető ember politikai tizparancsolatából* származnak, is sok mindent elárulnak Tanár Úr jelleméről. Az első így hangzik: „önkényeskedést, akarno-

koskodást, [...] visszaélést [...] nem tűr”. Ebben az alkotmányossággal kapcsolatos írásokat találunk, a jogállamiság, a parlamenti demokrácia és a népszavazás témaköreiből. A szerzők közül nem egy tevékenyen részt is vállalt a magyar rendszerváltásban.

A második fejezetet a következő gondolat fémjelzi: „megköveteli magának és megadja másnak a minden embernek kijáró tiszteletet”. A kötetnek e terjedelmében is tekintélyes része a jog- és eszmetörténet legkülönbözőbb összefüggéseit villantja fel az olvasó számára, a *flow* elmélettől kiindulva a *rule of law*-n – és sok más érdekfeszítő témán át – a moralitásig mint módszerig. Egyes tanulmányokban nagy gondolkodók nyomdokán járunk, másutt jelentős történelmi folyamatok, mérőföldkönek számító (jog)intézmények bontakoznak ki a szemünk előtt. Mindig a jelen privilégiuma a múltra való visszatekintés képessége – éljünk ezzel a kiváltságunkkal, és lapozzuk fel az ünnepi kötet történeti perspektívájú gyöngyszemeit is bátran! Aktuális kérdések is horogra akadhatnak, miközben a legkülönfélébb témákat felvonultató fejezet írásai között válogatunk.

„Szüntelenül szem előtt tartja, hogy az emberi szabadság és az emberi méltóság egy és oszthatatlan” – mondja a harmadik fejezet főcíme, és valóban: mint ha Tanár Úr jellemzése folytatódna e szavakkal. Az alapjogvédelem és az alkotmánybíraskodás kérdései vetődnek fel a számos nagyon is konkrét és aktuális probléma fejtegetése során. Provokatív címek, gondolatébresztő témák ragadják meg az olvasó figyelmét; szép példái annak, hogy az alapjogokhoz hasonló nagy eszmék – amelyek elméletben ma már úgy tartoznak az emberiséghez, mint az egyes emberhez a lélegzetvétel – nem önmagukért, ködös absztrakcióként léteznek, hanem azért, hogy a mindennapi élet leghétköznapibb területein is betöltsék rendeltetésüket.

„Minden közügyben meggyőződése szerint vall színt” – így nyit a negyedik fejezet, amely a demokratikus döntéshozatal, parlamenti jog, kormányzati rendszer kérdéseivel foglalkozik, leginkább hazai viszonylatban. A választási rendszer, az államfő szerepe, valamint a törvényhozás egyes aktuális és történeti vonatkozásai kerülnek ennek során terítékre.

A záró rész nem kisebb súlyú kijelentéssel kezdődik, mint hogy „bízuk a közösség erejében”. Hát igen, az a közösség, amelyet az évek hosszú során a Tanár Úr maga köré kovácsolt a legkülönbözőbb világnézetű, politikai beállítottságú és az egymással legádázabban szemben álló focicsapatok drukkereiből álló olyan közösség, amelynek valóban ereje van.

A vaskos kötetet Kukorelli István 1973 és 2016 közötti publikációs tevékenységének áttekintése zárja.

Mindezek után kinek ajánljuk-e kötetet? Mindenkinek, aki szeretne tájékozódni Magyarország közjogi állapotáról, és mindenkinek, aki képes arra, hogy az írott betűk ne csak az eszét, hanem a szívet is megszólítsák.

(Chronowski Nóra – Pozsár-Szentmiklósy Zoltán – Smuk Péter – Szabó Zsolt szerkesztők: A szabadságszerető embernek. Liber Amicorum István Kukorelli, Budapest: Gondolat 2017, 901 o.)

Busa Réka

doktorandusz, Széchenyi István Egyetem – Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Deli Gergely

egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem – Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar